

Vyjádření školitele

Jan Vobořil, Komunální elity v Karlíně a Libni v letech 1861 – 1914. UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2015, PhD. – dizertace, 293 s.

Kolega Vobořil napsal v mém semináři diplomovou práci *Komunální elity v Libni v letech 1880 – 1901 (UK FF, Ústav hospodářských a sociálních dějin 2006, 170 s. + přílohy)*, kterou jsem hodnotil jako velmi zdařilou. Po úspěšné obhajobě byla klasifikována jako „výborná“ s tím, že je ji možno podat jako rigorózní, čehož, pokud si dobře vzpomínám, její autor nevyužil. Z jejího textu je stále velmi dobře patrné, že pan Vobořil vystudoval též právnickou fakultu, což jeho přístupu k věci dává i nyní obohacující rozměr. Ve své dizertační práci se opřel o pečlivě zpracovaný datový soubor všech členů obecního výboru v Karlíně a Libni ve sledovaném období, který lze právem považovat za hlavní metodologickou osu jeho textu (s. 18 ann.), neboť otevírá řadu vrstev komparace mezi jeho členy, z nichž nejcennější jsou po mém soudu jejich socioprofesionální charakteristiky (s. 162 ann.). Dále jde mj. o informace o budování jejich politické kariéry i sítí společenských kontaktů, které k tomu využívali.

K tomu přistupuje důsledná komparace obou výrazně industrializovaných sídelních celků příměstského typu s rostoucí převahou českého obyvatelstva (s. 141 ann.), nacházejících se v blízkosti Prahy na pravém břehu Vltavy. K tomuto kladení otázek se řadí další roviny interpretace, z nichž je po mém soudu příkladným způsobem rozpracován koncept utváření identity průmyslového města (s. 51 ann. a 274 ann.). Autor si je přitom dobře vědom toho, že pro pojem město není v tomto případě tak rozhodující oficiální přiznání příslušného právního statutu, jako soustavné snahy komunálních elit po budování moderní městské infrastruktury. K nim pak přistupovaly podnikatelské iniciativy stejně jako soukromé nebo organizované kulturní aktivity. Ne vždy se však tito i jiní „hráči“ řídili stejnou či alespoň analogickou intencí, jak je ostatně patrné z některých pasáží Vobořilovy dizertace. Z jejich komparací je zřejmé, že Karlín byl z uvedených i dalších hledisek více „buržoazní“, co do územního rozvoje však limitovaný celek, kdežto Libeň se musela jako jeho „chudší soused“ daleko složitěji vyrovnávat se svým živnostnickým a posléze i výrazně dělnickým charakterem. Její omezené finanční možnosti ji nakonec přivedly k včlenění do Prahy dříve (1901), než tomu bylo u Karlína (1922).

Autor přitom naráží na otázku legitimizace komunálních elit vůči širší veřejnosti, jež mohla být po mém soudu výrazněji tematizována. S tím úzce souvisí již naznačený problém míry schopností komunálních elit v Karlíně a Libni uvádět v soulad jisté napětí mezi ekonomickým potenciálem, sociálním profilem a vnitřní kulturní integrací místního obyvatelstva. Kolega Vobořil si je přitom dobře vědom toho, že nižší společenské vrstvy, především pak dělnictvo, hrálo v tomto smyslu ambivalentnější a někdy i konfrontační role ve vzájemných mezilidských vztazích, jež byly pro místní samosprávu zřejmě větší výzvou v Libni, než v Karlíně. Na druhé straně mohlo vnímat politiku komunálních elit, do nichž se díky volebnímu systému mohli před r. 1918 jeho političtí reprezentanti zařadit vskutku jen ojedinele, jako nevstřícnou nebo tak či onak zaměřenou proti jeho zájmům. Na jedné straně se vůči středním vrstvám totiž výrazně kriticky či opozičně vymezovalo, na druhé straně se pro ně stávaly přitažlivé některé kulturní podněty či vzory, které od nich přejímalo (viz koncept *Verbürgerlichung* na s. 134). V tomto smyslu Vobořilova dizertace otevírá další prostor pro historický výklad, jenž, jak se zdá, by mohl směřovat od konceptu komunálních elit k analýze hodnotových aspektů vzájemných interakcí (kolaborativních i konfliktních) mezi různými společenskými zájmy a kulturními praktikami ve veřejném prostoru městského typu.

Závěrem konstatuji, že pan Vobořil ve své dizertační práci prokázal, že je nadaným historikem, u něhož nacházím synergii konceptuálních inspirací s přesvědčivými analýzami historických pramenů, které jsou navíc účelně zpracovány do přehledných tabulek, grafů a diagramů, za nimiž stojí nepochybně mnoho kvalitní práce. Jeho text se rovněž vyznačuje interpretační invenčností a formulační vyzrálostí. Z dílčích omylů upozorňuji jen na jeden z překlepů, na s. 276 (5. ř.) míní nepochybně karlínské starosty a další čelné osobnosti, tedy nikoliv libeňské. Celkově shrnuji, že disertace pana Vobořila zjevně přesahuje nároky, které jsou na tento typ kvalifikačního textu kladeny, proto ji *rád doporučuji k úspěšné obhajobě s výsledným hodnocením „prospěl“*. Domnívám se též, že jde o text natolik kvalitní, že by měl vyjít tiskem jako monografie.

Praha, 1. 9. 2015

prof. PhDr. Jiří Štaif, CSc.

